

Els drets de propietat i la nova Llei d'Aigües

Josep C. Vergés (*)

La situació hidràulica

Espanya no és un país sec, doncs té un balanç hidric tan sols un 30% inferior a la mitja europea, unes demandes que representen el 43% dels recursos disponibles i uns recursos disponibles per habitant superiors a la mitja europea (1). El problema real a Espanya és de desequilibri entre la vessant atlàntica i mediterrània, la precipitació irregular i una geologia més permeable a la vessant mediterrània. Així que tenint recursos suficients, aquests no es situen on fan falta, sobretot tenint en compte que el creixement de població i econòmic s'ha centrat darrerament, exceptuant Madrid, a la costa mediterrània. Aquests desequilibris hidràulics no són un descobriment d'aquest segle. Joaquin Costa ja assenyalava la insuficiència regional i la irregularitat de les plujes (2). Lorenzo Pardo en el seu Plan Nacional de Obras Hidráulicas de l'any 1934 buscava corregir els desequilibris, portant els excedents de la vessant atlàntica a la mediterrània "on estaven", deia, "les forces productives del país i, per tant, on més benefici reportaria". Les Confederacions Hidrogràfiques per ell creades a partir de la de l'Ebre l'any 1926 perseguien la participació dels usuaris, ja que aquests interessos locals formulen els programes que resultaran d'interès nacional. "La visió de conjunt produeix el màxim interès nacional i públic resultant de totes les iniciatives i prouïjes particulars, atribuint a cadascú el valor que justament li correspon" (3). Naturalment les Confederacions Hidrogràfiques eren plenament autònomes, amb participació obligatòria de tots els usuaris d'aigua dins la conca hidrogràfica i amb tan sols tres representants de l'Estat (El delegat del govern, l'advocat de l'Estat i el delegat del ministeri d'hisenda) en una Assemblea de 8 a 15 representants addicionals dels usuaris. Inevitablement aquesta autonomia mai no es va permetre a la pràctica.

El conflicte entre l'autonomia de les Confederacions i els interessos burocràtics de

(*) President de la Secció del Medi Ambient de l'Institut d'Economia Regional de la Universitat de Barcelona.

l'Estat s'ha viscut des del seu naixement. Al principi per identificació amb l'obra legislativa de la Dictadura i després per considerar el General Franco que "concluí el plaç de mandat dels síndics representatius en les assemblees de les Confederacions Hidrogràfiques, les juntes de govern quedaven constituïdes *transitoriament* pels elements "oficials". Aquesta transitorietat encara és vigent avui en dia (4). En el seu lloc va crear les "Divisiones Burocráticas", després anomenades "Jefaturas de Aguas" i el 1959 rebatejades "Comisariats de Aguas" amb la renominació de les "Confederacions Hidrogràfiques" a partir d'aquest any tan significatiu, com organismes de planificació. Durant quaranta anys els usuaris han estat exclosos de l'administració d'aigua (5). Els tímids intents posteriors de reforma han xocat amb els interessos de la burocràcia de l'aigua i amb els propis conflictes entre els diversos usos de l'aigua –notablement els agrícoles i, no menys problemàtics, els municipals (6). La creació de l'Estat de les Autonomies ha incorporat un nou organisme, la Generalitat a Catalunya, dins la densa estructura d'interessos i contrainteressos administratius a l'aigua. La Generalitat, que en l'Estatut té plenes competències hidràuliques, ha dissenyat un Pla de Sanejament per eregir-se, abans dels traspassos definitius, en coordinadora dels deu organismes administratius que inverteixen en l'aigua a Catalunya. Aquesta coordinació s'ha aconseguit d'una manera molt simple i solucionant el principal problema de la planificació hidràulica espanyola –la financiació. Amb els poders de crear impostos propis, ha implantat la taxa CIT (Increment de tarifa o cànon de sanejament) el 1981 i aplicada progressivament als rius de la Confederació Hidrogràfica del Pirineu Oriental des de 1983 (7). A un cost car i no del tot solucionat, el CIT ha permès l'inici d'un extens pla de neteja i depuració dels rius catalans no afluents de l'Ebre i, alhora, una coordinació necessària dels organismes tentaculars de la planificació hidràulica.

La Generalitat, però, encara no té plens poders i només cal citar dos traspassos no realitzats per veure-ho –les Cambres Agràries i les Confederacions Hidrogràfiques del Pirineu Oriental i de la part catalana de l'Ebre.

És al mig d'aquests canvis i conflictes encoberts administratius que arriba l'explosió de la nova Llei d'Aigües.

La Llei d'Aigües - ex ante

La base de la legislació espanyola sobre l'aigua és la Llei d'Aigües de 1866 (reformada el 1879) que no va néixer de forma casual ni com fenomen aïllat sinó que era una recopilació d'iniciatives locals i disperses anteriors. Els orígens poden trobar-se en el codi d'aigües del Regne d'Aragó de Jaume I, del segle XII. Els principis bàsics eren, com reflecteix la llei de 1879, que l'aigua no és propietat privada sinó que pertany a la terra que rega i que la gestió i administració és competència dels usuaris. Els seus gestors són elegits democràticament, amb la deguda protecció del Rei i les seves decisions han d'estar sempre emparades per la majoria (8).

A la Llei de 1879 aquests criteris produeixen una divisió artificial de l'aigua. Així les aigües importants són de domini públic, notablement les aigües superficials, i de domini privat les que cauen, corren, ragen o s'extreuen d'un pou en un predi privat. L'Estat té facultat per donar concessions de les aigües públiques i el concessionari adquireix llavors un dret patrimonial que pot considerar-se de domini real sobre cosa d'altri. La legislació d'aigües no es diferencia notòriament de la de la URSS per aigües públiques, doncs ambdós es basen en el règim de concessió administrativa. La diferència substancial és la propietat privada de les aigües en un predi privat, figura inexistent a la URSS (9).

Aquesta divisió entre propietat pública i privada, conseqüència lògica que l'aigua no té propietat en si, segons el codi d'Aragó, sinó que dimana de la propietat de la terra que rega, ha estat un conflicte més suposat que real per a la planificació hidràulica. Dic més suposat que real doncs aquesta planificació està en mans de funcionaris de l'Estat, de cossos d'enginyers de camins, que no tenen massa coneixement dels processos econòmics, que es troben dividits entre diferents ministeris des del desmembrament del Ministeri de Foment i que han planificat amb l'exclusió dels interessats els darrers cinquanta anys (10). És difícil en aquestes condicions planificar i no gaire justificable criticar una llei molt anterior per als seus problemes de planificació hidràulics.

La visió de Joaquín Costa era ben oposada: crear un ministeri únic de l'Aigua, responsable de la planificació hidràulica. La "nacionalització" que demanava Costa era una crida a l'Estat perquè actués i es responsabilitzés de les grans obres hidràuliques, que facilités crèdits territorials i agrícoles, que planifiqués adequadament i que promocionés la productivitat del país. Però Costa proclamava també la "petita política hidràulica", bessona de la petita propietat, on els municipis i els veïns associats en comunitats o sindicats actuarien sobre l'aigua. És més, cabria que el domini de l'aigua s'incorporés al domini de la terra, com a l'Horta de València, cedint les aigües superficials en propietat als terratinents (11).

La Llei d'Aigües també s'ha criticat per la falta de protecció de la qualitat de l'aigua. Aquesta desprotecció, però és més una qüestió d'aplicació de la llei pels funcionaris que no un defecte propi. La Llei d'Aigües és ben clara: els terrenys inferiors han de rebre les aigües que naturalment i sense obra de l'home vénen dels superiors. El propietari del predi inferior pot demanar rescabament de danys i perjudicis i el Governador Civil pot suspendre el treball industrial fins que es solucioni el problema. Les concessions caduquen si es demostra que s'ha afectat la salut o la vegetació (12). En realitat, els problemes han sorgit de la falta d'aplicació de la Llei d'Aigües més que d'una suposada deficiència en qüestió de drets públics de l'aigua.

Però la llei d'Aigües sí que té conseqüències perverses. En primer lloc estimula la inhibició de l'Administració en totes aquelles aigües que no són classificades com públiques. En segon lloc, provoca una sobre-explotació de pous, de domini privat, en contra d'un ús més racional d'aigües superficials però subjectes a permisos i procediments administratius. En tercer lloc, els municipis no estan controlats per la Llei d'Aigües, encara que són, junt amb la indústria, els principals pollucionadors dels rius (13).

Aquesta és doncs la situació ex ante de la centenària Llei d'Aigües.

Els drets de propietat

Fa més d'un segle John Stuart Mill va definir els límits d'una Administració: l'únic objectiu pel qual el poder pot exercir-se de dret sobre un membre d'una comunitat civilitzada és per impedir que danyi els altres.

L'intervencionisme econòmic és el contrapunt d'una altra institució social creada per l'home, però que ha evolucionat independentment dels seus dissenys: el mercat. El mercat és producte de l'acció humana, però és una evolució social no conscient, com són l'idioma o les lleis (14).

Perquè neix un mercat? O posat en termes més genèrics, quins problemes volem resoldre per construir un ordre econòmic racional? El problema no és buscar els millors mitjans, pura qüestió matemàtica, sinó que precisament la naturalesa del

problema econòmic és que les dades no existeixen. Només l'individu té els coneixements precisos de temps i lloc que el permeten actuar. La planificació central és un intent d'acumular dades, en la creença errònia que el coneixement de les circumstàncies especials de temps i lloc són fàcilment observables (15). Es més, amb aquesta creença i el desig d'imitar l'èxit de les ciències exactes, l'economia cau en el científicisme –l'imitació dels processos mecànics de les ciències exactes per àrees de fenòmens complexos, on les dades quantificables són necessàriament limitades i que no inclouen de fet les dades més importants. Així les decisions particulars de l'individu al mercat no són observables, només el resultat d'aquestes decisions: el preu i la quantitat. L'Escola de Salamanca a la proto-economia moderna ja va assenyalar aquest fet– el preu depenia de tantes circumstàncies que només Deu el sabia (16).

L'economia es basa en una extensa falta de coneixements i aquesta és una circumstància innata en una ciència social. Si la falta de coneixements es substitueix per la intervenció a la força, la conseqüència serà la destrucció de l'ordre espontani de transmissió de coneixements que és el mercat.

Tota qüestió de preus és una qüestió de drets de propietat (17). L'economia, l'estudi de l'ús de la informació, és l'estudi dels drets de propietat. Els preus es determinen per la definició i intercanvi de drets de propietat. La propietat pública complica el coneixement dels preus, dificulta l'intercanvi i introdueix la regulació administrativa en substitució dels preus, i els grups organitzats d'interessos en lloc de l'interès de l'individu. El racionament mitjançant la propietat pública condueix a un menor ús de preus i a un increment d'intercanvis per assignació directa.

Per què ha crescut tant l'intervencionisme? Els arguments que a nosaltres ens interessin es basen en l'existència d'externalitats i la necessitat d'una imposició pigoviana correctora d'elles. Pigou no obstant respectava el mercat, com faria el seu deixeble Keynes a la macroeconomia. Però ambdós economistes han caigut en mans dels interessos de l'Administració. Ha estat massa fàcil obtenir financiació i poder mitjançant l'imposició pigoviana suposadament correctora d'externalitats. S'ha ignorat que les externalitats es corregeixen, segons el teorema de Buchanan –Stubbletine Turvey, només si els ingressos de l'impost es dediquen a compensar el perjudicat (18).

Coase ha propugnat un daltabaix de l'Estat intervencionista (19). L'externalitat justifica la intervenció ja que l'Estat corregeix, via impostos i subsidis pigovians la diferència entre els costos/beneficis privats i els públics. L'activitat del mercat es veu com unidireccional mentre que l'Estat és l'Estat utòpic i protector que actua en bé dels individus, més enllà de les seves pròpies decisions de mercat. Coase rebutja la unidireccionalitat del mercat. Un mercat és un intercanvi entre dos individus. Hi ha doncs una relació de negociació, en la que els dos individus es beneficien de l'intercanvi. Si nó seria irracional per part del venedor o del comprador o d'ambdós d'entrar en negociacions de mercat.

Les externalitats ja no són unidireccionals. Els danys/beneficis poden negociar-se en el mercat. Si els costos de negociació no són excessius, és a dir si hi han possibilitats de crear un mercat, cal esperar que una negociació entre les parts obtindrà la solució òptima a l'externalitat. El teorema de Coase diu concretament que en qualsevol sistema legal de compensació, la utilització de recursos serà la mateixa i només varia la distribució de la renda (dins el marge de danys/suborns que permeti la negociació).

Qui pateix un dany d'inundacions? El problema és tant per la inundació, com perquè hi ha gent instal·lada en llocs inundables. Des d'un punt de vista causal, les

dues parts causen danys –l'empresa hidroelèctrica que obra les comportes de la presa per protegir les seves inversions i les persones que s'han instal·lat a les terrasses inundables del riu. Cada part tindrà en compte la possibilitat de danys a l'hora d'actuar.

Knight ja va demostrar que l'intervencionisme de Pigou no era més que un error en l'assignació de drets de propietat. Si hi han uns drets de propietat ben definits, el mercat arribarà a la solució ideal propugnada per Pigou (20).

La principal funció dels drets de propietat és la internalització dels efectes benèfics i danyins, amb els quals s'evita la intervenció administrativa. Els drets de propietat neixen per internalitzar els efectes benèfics o danyins de l'activitat econòmica (21).

No existeixen drets il·limitats. Un sistema social es basa en tècniques, regles i costums per resoldre conflictes que sorgeixen en l'ús de recursos escassos. Els drets de propietat no són més que drets socialment reconeguts d'actuació. No es té propietat sobre uns recursos, sinó sobre el seu ús socialment reconegut (22).

Una propietat comuna pot definir-se com un dret d'ús però no d'exclusió. Hi ha un gran incentiu per sobreexplotar la propietat comuna, per apropiarse del seu ús. La regulació administrativa d'una propietat comuna donarà preferències arbitràries a certs individus que, com hem vist en les concessions d'aigües públiques, gaudiran així de drets privats sobre un bé públic. Però molt menys discriminatori resultaria un mercat de drets d'aigua pública.

La inestabilitat, la discriminació i la sobreexplotació que ocasiona la propietat comuna explica les pressions per convertir-la en privada. Vegem el cas dels boscos. Les concessions administratives han repoblat Espanya de pins bastards (*pinus halepensis*), provocadors de conflagracions i eliminadors de tota la flora i fauna mediterrània, pel suposat benefici d'una fabricació de papers i conglomerats nacionals. L'elecció administrativa i arbitrària de l'ús de muntanyes no és necessàriament l'òptim econòmic –el pastoreig, l'agricultura, el lleure són usos alternatius de les muntanyes no tinguts en compte per l'Administració. L'intercanvi de drets de propietat d'un mercat no hagués protegit millor l'ecologia mediterrània, alhora que atorgat unes prioritats més reals a les muntanyes nostres?

Moltes externalitats observades es mantenen degut a l'elevat cost de negociació. Quan els drets de propietat poden manifestar-se d'alguna forma les externalitats desapareixen. És per això que té tanta importància el bon funcionament de les Confederacions Hidrogràfiques com ha sistema equitatiu i de creació de mercat sobre un bé públic on els costos de negociació individuals són massa elevats per la creació d'intercanvis de mercat. Un clàssic exemple són les abelles de Meade productores d'externalitats. Però resulta que, on és possible la creació d'un mercat per l'elevada utilització d'arbres fruiters, és a l'Estat de Washington a EU, on existeix un mercat de pollinització i serveis de nèctar (23).

Es rar el bé públic que no tingui, o pugui tenir, una solució de mercat. L'altre exemple de llibre de text, que Samuelson qualifica de "servei públic indispensable i activitat òbvia i natural de l'Administració" són els fars. Està demostrat però que els fars van funcionar en situació de mercat fins el segle XIX, cobrant als vaixells el servei a l'arribada a port, i que el monopoli dels fars a l'Anglaterra va néixer pel desig dels polítics d'afavorir els seus amics amb concessions administratives (24).

Els drets de propietat depenen de dos elements bàsics: la possibilitat d'exclusió i la facilitat d'intercanvi. Els indis Montagnais van mantenir drets de propietat sobre la nùtria fins l'arribada de l'home blanc. En canvi els indis de les prades no tenien més que drets comunals ja que el búfal és un animal transhumant i a les prades coexistien diverses tribus d'indis. Els Montagnais eren homògens i la nùtria sedentària, el que

permetia l'actuació dels drets de propietat fins l'arribada de l'home blanc que no els va respectar i extingí la nùtria (25).

Es pot demostrar que amb propietat comunal la productivitat és més baixa degut a la manca d'inversions, la congestió, la sobreexplotació i les restriccions administratives. Als meus estudis dels rius catalans es demostra que el simple pas a un sistema de mercat, cobrant taxes en lloc d'utilitzar procediments administratius, generaria fons suficients per realitzar les obres de millora dels rius alhora que estimularia l'ús racional d'aigua als municipis, als agricultors i als industrials (26).

En els bancs d'ostres, un augment del 10% en drets de propietat privada, millora la productivitat un 6% i si tot el cultiu està en mans privades l'augment de renda és del 50% (27). La regulació de les mares de rius mitjançant concessions administratives produeix ineficàcia al dificultar l'intercanvi de drets. Així l'aqüeducte del riu Colorado a Califòrnia s'utilitza en un 85% per irrigació agrícola, però un 10% de reducció d'usos agrícoles permetria un 60% d'augment en l'ús d'aigua alternatiu, amb l'estalvi conseqüent en ús d'aigua i inversions en obres públiques (28).

Sense costos de negociació el mercat és més eficient per solucionar les externalitats mitjançant els drets de propietat. Quan hi han costos de negociació es poden assignar drets, creant un mercat aparent, com es fa amb les Confederacions Hidrogràfiques. La solució llavors passarà per la definició d'uns estàndards acceptables d'ús i qualitat d'aigua i de l'aplicació d'unes taxes. Però la participació dels usuaris és essencial i la bastardització que fa la Generalitat de la CIT com un impost de financiació d'obres públiques tindrà problemes a llarg termini, a l'excloure els interessats i ignorar els efectes econòmics de la taxa sobre aquests.

La Llei d'Aigües - ex post

Els drets de l'aigua i la seva aplicabilitat teòrica i pràctica queden eliminats de la nova Llei d'Aigües. Amb l'excusa de "la necessària planificació hidrològica" es declara l'aigua un bé públic de domini estatal, desapareixent els drets d'apropiació que concedia la Llei de 1879 a qui la trobi en terreny propi. Més preocupant és que s'evita compensar els expropiats, per al procediment d'autoritzar l'ús de les aigües privades setanta cinc anys, sempre que s'inscriguin en un registre. Curiosament les aigües minerals i termals queden excloses d'aquesta llei d'un "recurs unitari" (29).

La nova Llei d'Aigües té un fort caràcter continuista –seguint la línia dels darrers cinquanta anys d'intentar solucions administratives a problemes ambientals. L'eliminació dels drets privats no és més que l'extensió lògica del desig burocratitzador. Ara bé serà eficient i equitatiu aquest continuisme? La Llei d'Aigües ignora l'existència de les Comunitats Autònomes quan els Estatuts d'aquestes tenen traspassades les competències (30). A Catalunya s'ha pactat aquesta llei, que abans el Conseller d'Obres Públiques calificava de "molt dura" pels interessos de Catalunya, però que ara reconeix les competències de la Generalitat al Pirineu Oriental i la gestió de la part catalana de l'Ebre (31). L'intent de modificar més la nova Llei d'Aigües per part de Minoria Catalana, demanant que els usuaris representin un mínim del 50% de les Confederacions, en lloc del 2/3 de representants públics previstos, preveient la indemnització de les concessions d'aigua i donant preferències a la renovació de concessions als antics usuaris, ha caigut malament en medis socialistes (32). Aquests han amenaçat en retirar els traspassos de competències hidràuliques a la Generalitat, que s'havien pactat a canvi del suport a la nova llei (33).

La defensa dels usuaris, vistos els antecedents teòrics i pràctics, sembla del tot

fonamental, ja que l'esperit dels costums i legislació anterior era que l'usuari participés en el govern de les aigües. Però, qui substituirà ara la iniciativa privada i quin paper haurà de jugar aquesta per garantir els recursos d'aigua per l'agricultura i la indústria del país? (34). Tampoc està clar com es finançarà l'aigua ni com s'administrarà coherentment sense una unificació de responsabilitats en un sol ministeri. La política hidràulica, com recordava Joaquin Costa, és tot un programa de govern (35).

La crítica es centra en la falta d'informació sobre la planificació hidràulica, el cost futur de les inversions públiques una vegada exclosa la iniciativa privada i la regressivitat de l'exclusió dels interessats en l'administració de l'aigua.

No existeix un cens de pous a Espanya. Addicionalment hi ha la deshonestat pràctica administrativa de minimitzar l'ús d'aigües subterrànies i maximitzar els problemes d'aquífers, d'intrusió marina i d'interferència amb les aigües superficials públiques (36). Aquesta pràctica ha estat traspasada plenament a la nova administració doncs la Generalitat només estima una quarta part del consum de pous que es reflecteix a les enquestes d'ús d'aigua (37). Però com es pot planificar els pous, amb aquesta ignorància tan profunda?

El cost de la planificació pública tampoc s'ha valorat, potser en conseqüència directe de desconèixer els pous existents. L'única estadística fiable és que hi han més de 300.000 pous, exclosos els de tamany familiar. La legalització d'aquests pous i el papereig resultant ja representarà un elevat cost per l'Administració i els particulars. Però la planificació hidràulica actual és gegantina, basada en gran obres, amb càlculs econòmics difícilment justificables. El trasvassament Tajo-Segura no es podria utilitzar si es facturés l'aigua al seu preu real. La petita planificació hidràulica dels pous es retraurà degut a la incertesa de la pèrdua de drets (38).

L'administració de l'aigua no ha de ser una organització político-burocràtica, sinó participativa com és la tradició mediterrània, en que es basa la Llei d'Aigües, de les institucions de la Corona d'Aragó. "L'ocupació política" de la nova Llei d'Aigües fa que es retorni al franquisme, doncs dels 12 vocals d'usuaris (sobre 21) a la reglamentació de 1979, es passaran a tenir 7 a l'actual redactat de les Confederacions. No és una llei democràtica sinó burocràtica que instaura el domini de la "nomenklatura" (39). Irònicament, en l'aigua, ja no tindrem res a envejar a la URSS.

Els usuaris fa temps que intenten participar en l'aigua. Els primers intents de crear una associació a La Tordera van fracassar, com ja he citat, per conflictes primera amb els agricultors que no estaven disposats a pagar i després amb el conflicte creat entre els municipis de la costa i els de l'interior (40). Més èxit ha tingut el Delta del Llobregat, on la col·laboració entre indústria i municipis afectats ha solucionat els problemes de l'aqüífer del Delta, sense la més mínima intervenció administrativa, excepte d'aprovar la reglamentació (41).

Aquestes solucions locals són el camí del futur per solucionar els problemes d'aigua que té Espanya, que són un producte de la mala administració de recurs. A Califòrnia, amb una extensió, un clima i uns rius similars, amb la mateixa capacitat d'embassament, regadius i nombre d'habitants, l'ús d'aigua superficial és un 50 % superior i de subterrània un 300 % superior a Espanya. La sobre explotació que patia Califòrnia, degut al gran desenvolupament agrícola es va solucionar amb transvassaments. Ara una superfície en regadiu un 30 % superior, duplica el PIB agrari espanyol (42).

Què lluny sembla la dorada Califòrnia, fundada per la nostra cultura mediterrània i que segueix les nostres tradicions d'aigua, d'aquests models intervencionistes i desprotectors!

Bibliografia

- R. J. Agnello i L. P. Donnelly, "Property Rights and Efficiency in the Oyster Industry", *Journal of Law and Economics* 1975.
- Aguas, "Proyecto de Ley", *Congreso de los Diputados* (BOCG), 11 de febrer de 1985, pàgs. 1945-1965.
- A. A. Alchian, *Pricing and Society* IEA Occasional Paper 17, Londres 1962, 22 pàgs.
- A. A. Alchian i H. Demsetz "The Property Rights Paradigm" *Journal of Economic History*, 1973, pàgs. 16-27.
- Ayuntamiento del Prat de Llobregat, *Ordenanzas definitivas de la Comunidad de Usuarios de Aguas Subterráneas del Area Oriental Delta Llobregat*, octubre 1981, ciclostilado.
- J. Baden, R. L. Stroup i W. Thurman "Good Intentions and Self-Interest: Lessons from the American Indian", J. Baden, dir., *Earth Day Reconsidered* 1980, pàgs. 5-13.
- W. P. Barry, *Hayek's Social and Economic Philosophy*, Londres 1979, 228 pàgs.
- Xicoy Bassegoda, "Enmiendas al proyecto de Ley de Aguas", *Congreso de los Diputados* (BOCG), 12 de març de 1985, N.º 187, pàgs. 8635-8637.
- Boletín Oficial del Estado, *Ley de Aguas*, Madrid 1965, 349 pàgs.
- J. M. Buchanan "Joint Supply, Externality and Optimality" *Economica* 1966, pàgs. 404-415.
- J. M. Buchanan i W. C. Stubbletine "Externality" *Economica* 1962, pàgs. 371-384.
- H. Stuart Burness i J. P. Quick "Water Law, Water Transfers and Economic Efficiency: The Colorado River" *Journal of Law and Economics* 1980, pàgs. 111-134.
- Ignasi Carnicer "La Ley de Aguas estaba pactada con la Generalitat" *Diario Español*, 6 març 1985, pàg. 14.
- S. N. S. Cheung "The Fable of the Bees: An Economic Investigation" *Journal of Law and Economics* 1973, pàgs. 11-33.
- R. H. Coase "The Problem of Social Cost" *Journal of Law and Economics* Octubre 1960, pàgs. 1-44.
- Joaquin Costa, *Política hidráulica*, Madrid 1975, 366 pàgs.
- R. H. Coase "The Lighthouse in Economics", *Journal of Law and Economics* 1974, pàgs. 357-375.
- H. Demsetz "Toward a Theory of Property Rights" *American Economic Review* maig 1967, pàgs. 347-359.
- Dirección General de Obras Hidráulicas, *Constitución de la Comunidad de Regantes de Aguas del Area Oriental del Delta del Río Llobregat*, Barcelona 1981, ciclostilado.
- Carles A. Gasòliba, *Enmiendas al proyecto de Ley de Aguas*, Grup Parlamentari Minoria Catalana, abril 1985.
- Ròmul Gavarro i Castellfort, "Las Confederaciones Hidrográficas" *El Campo*, octubre-diciembre 1984, N.º 96, pàgs. 108-110.
- Gómez de los Rocés, "Enmiendas a la totalidad del proyecto de Ley de Aguas por el Grupo Parlamentario Popular" *Congreso de los diputados* (BOCG), 12 de marzo 1985, N.º 187, pàgs. 8625-8634.
- F. A. Hayek, "The Use of Knowledge in Society" *American Economic Review* setembre 1945, pàgs. 518-530.
- "The Pretence of Knowledge" *Nobel Memorial Lecture*, 11 desembre 1974.

F. H. Knight "Some Fallacies in the Interpretation of Social Cost" *Quarterly Journal of Economics* 1924, pàgs. 582-606.

M. Ramón Llamas, Emilio Custodio y Gaspar Ariño, *El proyecto de Ley de Aguas*, Instituto de Estudios Económicos, Madrid 1985, 166 pàgs.

M. Lorenzo Pardo, *Plan Nacional de obras hidráulicas*, Madrid 1934, Vols. I i II.

Manuel Martín Arnaiz, "El agua, factor importante en el desarrollo económico y social" en *La contaminación de cauces públicos*, Comisión intercolegial del medio ambiente, Barcelona 1977, pàgs. 13-41.

Antonio Milla Riera "La planificación hidrológica" *El campo*, octubre-diciembre 1984, N.º 96, pàgs. 82-85.

R. Turvey "On Divergences between Social Cost and Private Cost" *Economica* 1963, pàgs. 309-313.

Josep C. Vergés, *Control de la polució y descentralizaci3n: las empresas de la Tordera*, 342 pàgs. Barcelona 1977.

El uso industrial del Llobregat, 386 pàgs., Barcelona 1978.

"El factor humà en el control de la contaminaci3n dels rius a Catalunya" a *Els planetes comparats*, Joan Oró, dir., pàgs. 153-166, Barcelona 1980.

"El uso de tasas para el control ambiental. Aplicaci3n del programa de intervenci3n del Adour-Garonne en el Llobregat", *Cuadernos de economía*, enero-abril 1980, pàgs. 125-142.

"La política ambiental catalana davant l'Autonomia", *Cuadernos de economía*, enero-abril 1984, pàgs. 147-158.

Josep Arraez i Josep C. Vergés "Problemes d'execuci3n i de finançament del Pla de Sanejament de Catalunya", *Memòria de la Secci3n d'Economía*, Institut d'Estudis Catalans, vol. 4, 1982-83 i 1983-84, pàgs. 132-149.

Notes

(1) Elaborat per d'Antonio Milla Riera. El cabal específic és de 7 l/seg i km² front a 10 l/seg i km² per Europa. Els recursos naturals bruts per habitant i any són 3.000 m³ (front a 2.700 m³ per Europa) i la demanda prevista 1.300 m³.

(2) Joaquin Costa, pàg. 260.

(3) M. Lorenzo Pardo, *Plan Nacional* Vol. I pàgs. 157-172 y Vol. II pàg. 272.

(4) La Confederaci3n Sindical Hidrogràfica va ser creada el 5 de març de 1926, suspeses amb la caiguda de la Dictadura, reorganitzades el 1934. El decret, encara vigent, de la suspensi3n transit3ria de les Assemblees és del 17 de gener de 1942. Vegeu Josep C. Vergés, *Control ...*, pàgs. 116-122.

(5) Vegeu l'introducci3n a Josep C. Vergés, *El uso industrial...*, pàgs. 3-13.

(6) Josep C. Vergés, *El factor humà...*

(7) El Pla de Sanejament ha estat extensament analitzat per Josep C. Vergés *La política ambiental...*, i a Josep C. Vergés i Josep Arraez, *Problemes d'execuci3n...*

(8) Romul Gavarro, *Las Confederaciones Hidrográficas*, pàg. 108.

(9) Manuel Martín Arnaiz *El agua...*, pàgs. 16-18.

(10) Els quatre ministeris amb responsabilitats principals sobre l'aigua continental són Agricultura, Governaci3n, MOPU i Indústria.

(11) Joaquin Costa, *Política hidráulica*, pàgs. 261-266.

(12) *Ley de Aguas*, articles 69, 219 i 220, pàgs. 42 i 91.

(13) Josep C. Vergés, *El uso industrial...*, pàgs. 14-18.

(14) N. P. Barry, *Hayek's...*, pàgs. 33 i 105.

(15) F. A. Hayek, *The Use of Knowledge*

(16) F. A. Hayek, *The Pretence of Knowledge*.

(17) A. A. Alchian, *Pricing and Society*, pàgs. 6-13.

(18) J. M. Buchanan, W. C. Stubbletine, R. Turvey, *ops. cit.*

(19) R. H. Coase, *The Problem of Social Cost*.

- (20) F. H. Knight, *Some Fallacies...*
- (21) H. Demsetz *Towards a Theory of Property Rights*, pàg. 350.
- (22) A. Alchian i H. Demsetz, *The Property Rights Paradigm*, pàgs. 18-22.
- (23) S. N. S. Cheung, *The Fable of the Bees...*
- (24) R. H. Coase, *The Lighthouse in Economics*.
- (25) J. Baden, R. L. Stroup, W. Thurman, *Good Intentions and Self-Interest...*
- (26) Generant 2,5 mill. ptes/any per Hm³ de vesadures i per 1 pta/m³ cobrada, Josep C. Vergès, *El uso de tasas...*
- (27) R. J. Agnello i L. P. Donnelley, *Property Rights and Efficiency...*
- (28) H. Stuart Burness i J. Pl. Quirk *Water Law, Water Transfers...*
- (29) Projecte de *Llei d'Aigües*, Preàmbul, títol preliminar i disposicions transitòries.
- (30) Gómez de las Rocas, *Enmiendas...*, pàgs. 8627-8.
- (31) Xavier Bigatà en un col·loqui del 8 de febrer de 1985 amb els membres de la Ponència del Medi Ambient de Foment de Treball Nacional.
- (32) Carles A. Gasòliba, *Enmienda*.
- (33) L. Romero, *La Ley de Aguas estaba pactada...*
- (34) Xicoy Bassegoda, *Enmiendas*, pàg. 8636
- (35) Gómez de las Rocas, *Enmiendas*, pàg. 8627-8628.
- (36) M. Ramón Llamas, Emilio Custodio i Gaspar Ariño, *El proyecto de Ley de Aguas*, pàg. 88.
- (37) El 17% de consum aïllat segons la Generalitat i el 88% segons l'enquesta del Llobregat, Josep Arraez i Josep C. Vergès, *Problemas d'execució...*, pàg. 146.
- (38) M. Ramón Llamas, *op. cit.*, pàgs. 41-42, 70 i 90.
- (39) M. Ramón Llamas, *op. cit.*, pàgs. 89, 115 i 157.
- (40) L'associació es deia AUDAC, creada l'any 1979. Josep C. Vergès, *El factor humà...*
- (41) Ayuntamiento del Prat de Llobregat, *Ordenanzas definitivas...* Dirección General de Obras Hidráulicas, *Constitución de la Comunidad...*
- (42) Dades primer de Califòrnia i després d'Espanya: Extensió 400.000/500.000 km²; cabal 100/110 km³/any; embassaments ambdós 40 km³; regadiu 3/4 mill hes., habitants 26/38 mill. M. Ramón Llamas *op. cit.* pàg. 37.